Totalförsvarets forskningsinstitut

Datum
2026-11-09

Diarienummer
FOI-2026-1706

Utrikesdepartementet

Er referens
UD2026/13781

Vår handläggare
Miriam Ingeson

Remissvar gällande promemorian En översyn av brotten olovlig befattning med minor och olovlig befattning med klusterammunition

Totalförsvarets forskningsinstitut (FOI) har följande synpunkter på promemorian.

FOI instämmer med promemorian i att det inom ramen för internationella militära samarbeten kan uppstå frågor kring Sveriges genomförande av Ottawakonventionen och klusterkonventionen. Promemorian behandlar frågor om militär interoperabilitet och huruvida svenskar kan riskera straffrättsliga följder av ageranden i samband med internationella militära samarbeten.

FOI delar uppfattningen att det är rimligt att försöka reda ut de frågorna, så att svensk personal som deltar i internationella militära samarbeten vet hur de ska agera. FOI menar dock att förslaget i promemorian inte fullt ut adresserar dessa frågor.

FOI noterar att promemorian visar att vissa förutsättningar för militär interoperabilitet finns redan idag. Att Sverige deltar i internationella militära samarbeten med stater som inte är konventionsstater är förenligt med Sveriges konventionsåtaganden. Befattning med truppminor/klusterammunition i samband med internationella militära samarbeten som är tillåten enligt respektive konvention utgör i sin tur inte brott enligt gällande svensk rätt.

Trots denna förenlighet anser FOI att det ändå kan behöva klargöras hur svensk personal ska agera i internationella militära samarbeten.

Författningsförslagen undantar ”användning, lagring och överlåtelse” av truppminor/klusterammunition från det kriminaliserade området om det sker inom ramen för internationellt militärt samarbete. Författningsförslagen klargör att aktiv utläggning/avfyrning alltjämt är förbjudet, men inte vad som gäller i övrigt.

Formuleringen är till del inte tillräckligt specifik. Det är en brist eftersom vissa av de aktiviteter som kan beskrivas som användning, lagring och överlåtelse kan stå i strid med konventionerna, och de nationella bestämmelserna ska tolkas utifrån vad som gäller enligt dessa.

Exempel på aktiviteter som enligt konventionerna inte är tillåtna är att ”använda, lagra eller överlåta” truppminor/klusterammunition *på svenskt territorium*. Det är inte heller tillåtet att aktivt agera för att göra detta för Sveriges räkning eller annan stats räkning på utländskt territorium, eller att göra det i situationer där Sverige har exklusiv kontroll. Det är enligt konventionerna inte heller tillåtet för Sverige att assistera, förmå eller hjälpa någon annan stat att göra det. Det kan finnas skäl att tydliggöra detta, för att inte skapa osäkerheter för svensk personal.

FOI förutsätter därför att förslagen till straffbestämmelserna kompletteras med andra typer av riktlinjer för Försvarsmaktens verksamhet samt att vad svensk personal får och ska göra inom ramen för internationellt militärt samarbete kommuniceras i annan form.

FOI vill också framhålla att enligt den nu gällande ”Sveriges nationella säkerhetsstrategi (Skr. 2023/24:163)” är en regelbaserad världsordning baserad på folkrätten och FN-stadgan ett av våra strategiska nationella säkerhetsintressen. För att säkra det intresset är det av största vikt att Sverige använder sig av folkrättens möjligheter med precision och med kunskap om betydelsen av juridisk motståndskraft. FOI instämmer samtidigt i promemorians observation att det allvarliga säkerhetsläget innebär ”att det är viktigt att Sverige kan fortsätta sitt nära samarbete med allierade som inte är statsparter till konventionen”.

Detta remissvar har beslutats av generaldirektör Jens Mattsson efter föredragning av forskare Miriam Ingeson. I den slutliga handläggningen har även överdirektör Lisa Gustafsson, avdelningschef Malek Finn Khan, stabschef Niclas Karlsson, jurist Terés Jonsson Lundmark och stabshandläggare Pär Erikson deltagit.

Jens Mattsson *Miriam Ingeson*

FOI
Totalförsvarets forskningsinstitut

Datum	Beteckning
2026-11-09	FOI-2026-1706

Sändlista:
Utrikesdepartementet ud.remissvar@regeringskansliet.se,
ud.rs.svar@regeringskansliet.se

Internt FOI:
Registrator
ÖD-sekreterare
Stabschef
Chefsjurist
Avdelningschef Försvarsanalys